

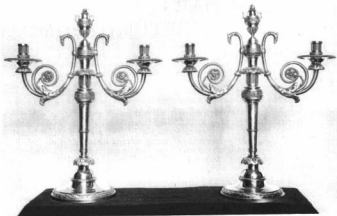
TIZENÖT HÓNAP ÚJSZERZEMÉNYE AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUMBAN

A múzeumi gyűjtés mai napság, mikor állam és egyén alatt meginog a föld, kétségtelenül súlyos munka. Ezért semmiesetre sem szabad a múzeumok szomorú helyzete miatt felhozott panaszok cáfolatának tekinteni, ha az Iparművészeti Múzeum a legutóbbi 15 hónap újszerzeményeiről aránylag igen kedvező jelentést terjeszthet a nyilvánosság elé. Nem lesz talán érdektelen, ha néhány pillantást vetünk azokra a forrásokra, melyek a múzeum gyűjteményeinek a viszonyokhoz mérten igen örvendetes gyarapodását idézték elő. Állami dotációra alapítani egy múzeum életét ma merőben anachronizmusnak nevezhető, az Iparművészeti Múzeum azonban a legszigoribb takarékosági elv személtartásával, minden csak valamiképp kiküszöbölhető kiadás mellőzésével és saját bevételeinek hozzáadásával olyan alapot tudott gyűjteni, melyből legutóbb néhány figyelemreméltó darabbal gyarapíthatta gyűjteményeit. S kelle-e mondanunk, hogy szerencsétlen helyzetükben múzeumaink a társadalomtól várják a bedugult állami erőforrások pótlását? Ezt a társadalmi támogatást tűzte ki céljaul a Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete. Működésének fontosságáról nem kell sok szót ejtenünk, ezt ékesen hirdetik az Egyesület legutóbbi vásárlásai. Az Iparművészeti Múzeumnak jutott ajándékok és hagyományok is arról tanuszkodnak, hogy társadalmunkat a hazai közművelődés nagy kérdései közül a művészeti gyűjtemények sorsa egyre jobban érdekli. A múzeum most a legutóbbi 15 hónap szerzeményeiből kiállítást rendezett s ezzel kapcsolatosan itt hét darabnak képét mutatják be a Magyar Művészet olvasóinak. Ezek a darabok kifejezésre juttatják az intézetnek a gyűjtés terén követett azt az elvét, hogy múzeumban csak elsőrendű minőségű tárgynak van helye és nem szabad a látogatót a közepes darabok tömegével kifárasztani.

Az újszerzemények közül mindenekelőtt az a két darab említendő, melyet a Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete vásárolt az Iparművészeti Múzeum számára. Vásárlásai révén a múzeum ötvöztárgyainak gyűjteménye ismét jelentékeny művel gyarapodott. Ez a darab a XVII. század közepé-

ről való brassói ezüstkupa, az erdélyi ötvösség fényes korszakának kitűnő emléke. A kupán feltűnik a szépen trébelt bibliai jelenetek művészi kivitele és a túlzásoktól mentes barokk ornamentika gazdagsága. Némkevéssé örvendetes vásárlása az Egyesületnek egy XVII. századi, hatoszlopos imaszőnyeg, mert a múzeum ama törekvését támogatja, hogy az Erdélyben (különösen az ottani templomokban) sűrűn előforduló török szőnyegek különböző típusai a legjobb példákkal legyenek gyűjteményében képviselve. Ez a darab a minta szépsége és a színek finom harmóniája szempontjából a keleti szőnyegművészet szép emlékeinek egyike. (Képet a Magyar Művészet az 1932-ik évfolyamban az 51. oldalon közölte.)

Az Iparművészeti Múzeum azonban a saját vásárlásai révén is gyarapította néhány kitűnő darabbal gyűjteményeit. Ezek közt különösen feltűnik két ezüstkandeláber, a Louis XVI. izlés finomságának legszebb példái. Bécsi ötvösmester kezétől erednek, de túlzás nélkül lehet róluk azt állítani, hogy a stílus tisztasága és a technikai kivitel tökéletessége szempontjából bármely korabeli francia ötvösmunkával vetekednek. Ugyancsak a Louis XVI. kor emléke egy a forma előkelősége miatt feltűnő ezüstkanna. A múzeumnak ez a szerzeménye magyarhoni munka, Kamecker Sámuel soproni ötvösmester készítette 1795-ben. Ritkábban kínálkozó alkalmat ragadott meg a múzeum, mikor a régi habán cserépedényeinek gyűjteményét feltűnően szép darabbal egészítette ki. Ez a szerzeménye 1663-as évszámmal jelzett, nyolcszögletes palack, a habánok névéhez fűződő felvidéki keramikáinknak megkapó emléke, lapjait biztos kézzel odavetett virágoszálak díszítik, melyek tiszta fehér alapon élénk, csillogó színekben virulnak. Szerencsés vétele továbbá a múzeumnak egy XVII. századi magyar ruhaszekrény. Mesterének dicséretére válik a bútor kitűnő architektónikus fölépítése és homlokfalának anyaghermákkal való hatásos tagozása. A szekrény faragott ornamentikájának analógiáit számos autentikus magyar bútoron megtaláljuk s bár somogyeyei magántulajdonból származik, keletkezésének helyét a felvidéken kell keresnünk.

KÉT EZÜST KANDELÁBER. BÉCS, 1793
Az Orsz. M. Iparművészeti Múzeum új szerzeménye

KANNA. KAMECKER SAMUEL SOPRONI ÚTVOS MŰVE.
1795. Mag. 28 cm
Az Orsz. M. Iparművészeti Múzeum új szerzeménye

Végül hagyományok és ajándékok révén is több értékes tárgyhoz jutott az Iparművészeti Múzeum. Néhai Glück Frigyes családja a megboldogult ember- és múzeumbáratnak kitűnő darabokban bővelkedő gyűjteményéből hazai szempontból rendkívül megbecsülendő ötvöstargyat, May Mihály brassói ötvösmesternek a XVIII. század elejéről való csöckeresztjét ajándékozta a múzeumnak.¹

A feszülletnek finoman vésett Louis XIV. ornamentikája újból igazolja ennek a mesternek kitűnő hírnevét. Néhai Rényi József műgyógyász tanár, a kultuszminisztérium egykori kitűnő tisztviselőjének hagyatékából ugyancsak sok figyelemreméltó tárgy került a múzeum birtokába. Ezek közül itt egy XVIII. századi besir-szőnyeget mutatunk be, mely nemcsak hézagpótló szerepre hivatott a múzeum gyűjteményében, hanem jellegzetes muestrája és kitűnő színei miatt a turkóman szőnyegeknek igen jó példája. Külön-

sen szép egy másfél méter hosszú, széles brüsszeli verticsipke-szegély, melyet özv. báró Hatvány Józsefné ajándékozott a múzeumnak² és ezzel az általa már korábban ajándékozott csipkék sorozatát újból rendkívül értékes és finom darabbal gazdagította. A csipke dús Louis XIV. ornamentikájában két-két megismétlődő portait tűnik fel, fölötte hercegi koronával, alatta Braunschweigi Erzsébet és III. Károly király iniciáléival. Főlemelendő végül egy jól felépített, szépen tagolt rokokó cserépkályha, könnyed mintázású, szép plasztikus díszítmenyekkel. Ezt Donáth Sándor kereskedelmi tanácsos ajándékozta a múzeumnak.

Amikor az elmondottak szerint a legsúlyosabb gazdasági válság sem tudta teljesen megakasztani az Iparművészeti Múzeum fejlődését, remélhetjük, hogy az intézet a jövőben is meg fog felelteni az értéktermelő ízlés és vele a közművelődés fejlesztésére irányuló fontos hivatásának.

DR. LAYER KÁROLY

IN MEMORIAM

SZALKAY GUSZTAV. Egy csúndben működő festőművészünk, Szalkay Gusztávot szolgáltatta el a halál április 27-én Újpesten, ahol az utóbbi évtizedekben munkálkodott. Szalkay Budapestben született 1874 február 14-én és már középiskolai tanuló korában foglalkozott rajzolásal, festéssel. Két éven át folytatta művészeti tanulmányait szülővárosában, utóbb 1894—95. Bécsben, 1895—1897. Münchenben. Ezt nagyobb tanulmányutak követték (Olasz- és Spanyolország), honnan hazatérve főképp arcképfestéssel fog-

lalkozott, de festett életképeket is. Hyenekkel szerepelt kiállításainkon is. Ezenkívül foglalkozott művészeti irodalommal is: 1907—1908. szerkesztette a Szabad Művészet című folyóiratot, 1911-ben pedig művészeti cikkeket írt a Pesti Hírlapba. Élénken szorgoskodott Újpesten a művészet propagálásá körül. Külföldi összeköttetései révén festményeinek jó része idegenbe került, de számos műve itthon maradt, főképp Újpesten rendezett műterem-kiállításainak és arcképeinek révén. Festészetünk buzgó munkást veszített benne.

MŰVÉSZETI ÉLET ÉS IRODALOM

ÁPRILIS 28-ÁN múlt száz éve annak, hogy *Hopp Ferenc*, a róla nevezett kelet-ázsiai művészeti múzeum igazgatója született. Az évforduló alkalmából a Hopp Ferenc-múzeum egy kiállítás megnyitásával adott kifejezést kegyeletének. E „Hopp Ferenc emlékkiállítás” bemutat néhány kiváló kelet-ázsiai műtárgyat, részben a múzeum új szerzeményei közül, részben magyar magán tulajdonból, mind olyan darabokat, melyeket közönségünknek nem volt eddig alkalmunk látnia. A kiállított anyag legnagyobb része azonban annak megvilágítása, hogy a Kelet különböző, még a legnagyobb távolságokban fekvő részei is alapvető vonásaikban *egysé-*

ges őskori műveltség emlékeit őrizték meg évezredekken át a legújabb időkig. A kiállítást ismertetni fogjuk.

TANULMÁNYOK BUDAPEST MULTJÁBÓL. (*Budapest székesfőváros kiadása. 1932. 8° 144 o. képekkel.*) A legutolsó évtizedben örvendatosan megnövekedett a hazai, országos és helyi mult emlékeivel foglalkozó dolgozatok száma. Hogy ez részben minő tragikus változásnak, megosonkításnak, elszegényedésnek az érthető következménye, szükségtelen most fejtegetnünk. Ennek az így kialakult lelki és érzelmi beállítottságunknak is köszönhető, hogy ez az érdeklő-

¹ Reprodukálva a *Magyar Művészet* VI. (1930) évfolyamában a 306-ik lapon.

² Reprodukálva a *Magyar Művészet* ez évfolyamában a 76-ik lapon.